

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО ЗА ОБУЧЕНИЕ В РАЗШИРЕНА/ ДОПЪЛНИТЕЛНА ПОДГОТОВКА ИЛИ ЗАНИМАНИЯ ПО ИНТЕРЕСИ В 4. КЛАС

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Настоящата учебна програма по предприемачество¹ за начален етап е предназначена за ученици от 4. клас. Тя допълва учебните програми по технологии и предприемачество за начален етап и способства за изграждането на устойчиви знания за икономиката, бизнеса и обществения живот и развива практически умения. Подходяща е за избираемите или факултативните часове (раздел Б и В на учебния план), както и за занимания по интереси. Допълнителните дейности по предприемачество компенсират ограничения брой теми и часове, предвидени в раздел „Професии и предприемачество“ на учебната програма по технологии и предприемачество и спомагат за по-ефективното развитие на предприемчивост и инициативност като ключова компетентност.

Целта на програмата е да формира нагласа и разбиране за предприемачеството като процес на създаване на финансова, социална или културна стойност за другите и да развие личностни житейски умения като самостоятелност, постоянство, инициативност и увереност в собствените сили.

Включените в учебната програма теми засягат част от реалната предприемаческа дейност в области като управление, маркетинг, финанси, счетоводство. Очакваните резултати са съобразени с възрастта. В материалите тези теми са разгледани на базово ниво, като са пречупени през когнитивните възможности на учениците. Очакваните резултати са формулирани съгласно ревизираната таксономия на Блум от Андерсън и Кратуол (Anderson & Krathwohl, 2001) и са съобразени с Рамката на предприемаческата компетентност – EntreComp (Bacigalupo, Kampylis, Punie, & Van den Brande, 2016).

ИНИЦИАТИВНОСТ И ПРЕДПРИЕМЧИВОСТ (ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО) КАТО КЛЮЧОВА КОМПЕТЕНТНОСТ

На обучението по предприемачество е възложена централна роля за изграждане на ключовата компетентност инициативност и предприемчивост (предприемаческа компетентност)². Най-важните предприемачески знания, умения и отношения, които учениците от тази възрастова група трябва да развият могат да се определят въз основа на

¹ Настоящата програма е разработена за целите на педагогически експеримент в рамките на дисертационния труд на Магданела Делинешева на тема: „Дидактическа технология за развитие на инициативност и предприемчивост в избираемите дейности по технологии и предприемачество в началните класове“ с научен ръководител доц. д-р Николай Цанев, ФНОИ, СУ „Св. Климент Охридски“.

² Съгласно Препоръка на Съвета от 22 май 2018 година относно ключовите компетентности за учене през целия живот, с която бе ревизирана Европейска референтна рамка, тя се нарича вече предприемаческа компетентност и включва знания, умения и отношения, необходими за успешна реализация в живота.

ревизираната Европейска референтна рамка на ключовите компетентности (2018/С 189/01):

- Знания, свързани с начална финансова грамотност и разбиране за това как работи икономиката, знания за планиране и управление на прости процеси, познаване на собствените силни и слаби страни и овладени основни икономически понятия.
- Уменията, които следва да бъдат насърчавани, са насочени към развитие на творческо, иновативно и критично мислене, решаването на проблеми, работа както самостоятелно, така и в екип, вземане на финансови решения за разходи и стойност, ефективна комуникация.
- Отношенията (нагласите) са свързани с инициативност и действеност, активност, постоянство за постигане на целите, поемане на отговорност, съпричастност и грижа за хората.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО

- Разбира ролята на предприемачите в местната общност
- Генерира идея за предложение, което носи стойност на другите
- Разработва бизнес модел
- Предлага идеи за финансиране на стартиращ бизнес

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Глобална тема	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Понятия
Професии	<ul style="list-style-type: none"> • Дава примери за професии в общността • Описва своите умения и интереси • Оценява своите умения и интереси като възможност за предприемаческа дейност 	
Предприемачите и бизнесът	<ul style="list-style-type: none"> • Посочва различни видове бизнес в общността • Разграничава предприемач и служител • Описва отговорностите на предприемача 	бизнес предприемач служител
Бизнес идея	<ul style="list-style-type: none"> • Дава примери за различни видове иновации • Идентифицира възможности за създаване на стойност със стока или услуга • Генерира идея за създаване на стойност в продукт или услуга 	иновация бизнес идея

Бизнес модел – маркетинг, ресурси, дейности, финанси	<ul style="list-style-type: none"> • Посочва потенциални клиенти • Дава примери за взаимоотношенията между предприемачи и клиенти • Обяснява стойността за клиентите на предложението му за стока или услуга • Избира канали за достигане до клиентите • Избира вид реклама за своята дейност 	клиент бизнес модел конкуренция
	<ul style="list-style-type: none"> • Проектира проучване на потребностите • Посочва необходимите ресурси за осъществяване на дейността • Описва процеса на производство на продукта/предоставяне на услугата 	ресурси производствен процес
	<ul style="list-style-type: none"> • Посочва възможности за финансиране на бизнес идея • Изчислява разходите за производството и продажбата на продукт или предоставянето на услуга • Разграничава приходи и печалба 	разходи заем приходи печалба
Представяне на бизнес модел	<ul style="list-style-type: none"> • Представя аргументирано своя бизнес модел 	

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИТЕ ЧАСОВЕ

Програмата е предвидена за 12 учебни часа, от които 2 са за входяща и изходяща диагностика³. Останалите часове са за усвояване и затвърждаване на нови знания и изграждане на умения чрез практически дейности.

МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценяването на изградените компетентности се извършва писмено чрез тестови задачи, съобразени с очакваните резултати за съответното когнитивно ниво, както и устно – въз основа на представянето на разработения по екипи бизнес модел. Водещи критерии са: логическа последователност на стъпките, аргументирано описание на сегментите, развитие на първоначалната идея, презентационни умения – индивидуални и екипни.

³ Бел. авт. Първоначално учебната програма е разработена за 34 учебни часа, но поради ограниченията на наложените мерки, свързани с Covid-19, се реализира експериментално в рамките на 12 учебни часа, което наложи реструктуриране на работните листове и Насоките за учителя.

БИБЛИОГРАФИЯ

- Министерство на образованието и науката. (2015). Учебна програма по технологии и предприемачество за 1. клас. Извлечено от <https://www.mon.bg/bg/28>
- Министерство на образованието и науката. (2016). Учебна програма по технологии и предприемачество за 2. клас. Извлечено от <https://www.mon.bg/bg/28>
- Министерство на образованието и науката. (2017). Учебна програма по технологии и предприемачество за 3. клас. Извлечено от <https://www.mon.bg/bg/28>
- Министерство на образованието и науката. (2017). Учебна програма по технологии и предприемачество за 4. клас. Извлечено от <https://www.mon.bg/bg/28>
- Съвет на Европейския съюз. (2018). *Препоръка на Съвета от 22 май 2018 година относно ключовите компетентности за учене през целия живот (текст от значение за ЕИП)*. OJ C 189, 4.6.2018. Изтеглено на 10 октомври 2019 г. от <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018H0604%2801%29>
- Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (Eds.). (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives*. New York: Addison Wesley Longman.
- Bacigalupo, M., Kamylylis, P., Punie, Y., & Van den Brande, G. (2016). *EntreComp: The Entrepreneurship Competence Framework*. Luxembourg: Publication Office of the European Union. doi:10.2791/593884